

Egy úri szabó és kétszer száz tű hossza

Hubert Éva: Édesapánk hányattatásai 1934-ben és 1944/45-ben (15. rész)

Édesapánk, Huber (későbbi névmódosítással: Hubert) Mihály (1909–1972) Szenttamáson született, a családja később Zentára költözött, és itt ismerkedett meg majdani feleségével, Nagy Matilddal, az édesanyánkkal. 1934-ben, úri szabó lévén, zágrábi jó munka reményében gyalog indult el Zentáról Zágrábba. Szüleiink 1939-ben már Zentán voltak, itt született meg László fiuk, a bátyám (1939–2011). Valószínű, hogy frakkot és szmokingot a háborús években sem kellett varrni, így úri szabó apánk gondnok és házi szabó lett a leventeparancsnokságon. 1944 októberében indult újra megjárni a száz tű hosszát, s erről naplójában (3 füzetben) számolt be.

XV. Királykút major

1944. december 15.

Tíz napja vagyunk már itt, tele kétségekkel, bizonytalanságban. Kapunk egy üres szobát két ágygal, amelyben nem volt ágynemű, és a szobában kályha... Az ágyba szalmát tettünk, letakartuk lepedővel, és pokrócokkal takaróztunk. Szóval a lakás- és kosztkérdés valamelyest meg van oldva, de van egy másik nagyobb baj: a major mellett van a repülőtéren, és rajta 150 repülőgép, német és magyar vegyesen. Ha riadó van, az egész

védelmi pince (árok) kb. 500 méterre van. Kirohanunk, és ketten érünk oda leghamarabb, én és egy levente korú kis szolga. A gépek zúgnak, és egyszerre süvítő hang hallatszik. Leugrunk az árokba, és ugyanabban a pillanatban egy, majd még egy hatalmas detonáció hallatszik – óvóhelyünk fala is remeg. Alig merünk kinézni utána. Előttünk kb. 100 méterre füstölő, gőzölő bombatölcsér! Hát, féltünk! A szakértők szerint volt vagy 5 mázsás a bomba! Sopron újra nagyon kikapott. Múlt héten úgy megbombázták, hogy a pap nem győzi máig sem eltemetni az áldozatokat (kb. 3000-re becsülik). Hát így igen nagy nyugtalanságban élünk. Gizi mamával tervezzük, hogy a héten útnak indulunk kocsival Győr–Komárom–Érsekújvár mellé, Vágsellyére, ahol Gizi néni leánya van férjné, hátha ott nyugodtabbak volnánk. Ha még haza nem lehet menni, pedig jövő vasárnap már karácsony...

XVI. Győr felé

A tervezetést tett követte: december 21-én délben, miután kocsira pakoltunk, útnak indulunk Vágsellyére, de sohasem értünk oda. Útvonalunk: Kenyeri–Rábakecskéd–Rábakecöl–Edve–Páli–Szil–Szilsárcány–Csorna–Győr–Gönyű, majd tovább Komárom felé vezetett volna, ha... (Gönyűben találtak éjjeli szállást egy istállóban: 14 ló és 12 ember.) Fél 8-kor repülőzúgás, majd Komárom felől éktelen bombázás zaja hallatszik, később Győr felől is. Egy gép leszáll alacsonyra, és géppuskázza a környékünket. És a Sztálingyertya... kísértetiesen szép látvány. Végül lecsendesedik minden. A többi menekülttől megtudjuk, hogy ők Vágsellye felől jönnek, mert ott az ellenség, és Érsekújvár felé már megszűnt a forgalom, tehát mi se menjünk arra felé. Képzeltetik hangulatunkat! Három napig jöttünk hidegben, fázva, és mire célba érünk, kiderül, hogy 100 km-t hiába tettünk meg. Nagy tanakodás után elhatározzuk, hogy reggel mi is visszafordulunk újra Kenyeri felé.

major lakossága velünk együtt elhagyja a majort, a reptér személyzete meg a repülőteret. Tíz nap alatt hatszor volt riadó, és mindannyiszor elmentünk a 2 km-re levő másik tanyára. Láttunk már légvédelmi tüzelt lött gépeket, és mesélik, hogy augusztusban 30 gép zuhant le itt. Hát így a békésnek hitt lakhely bizony elég bizonytalan és elgondolkasztó.

(December 11-ére feleségének címzett levélben emlékezik meg arról, hogy aznap van a 10. házassági évfordulójuk.)

December 12-én benn voltunk Pápán, amely ide 37 km. Itt vannak a zentai rendőrség megmaradt tagjai, mert a többiek szétszéledtek a szélrózsa minden irányába. Szó volt arról, hogy a konyha kell Pápán, és így lehet, hogy jövő héten már Pápán folytatom naplóm. Közben jó hírek jönnek: az oroszokat a Dunántúlról visszaverték, bevetették a magyar új fegyvert, és tegnap, 14-én hallottuk, hogy Bácskában is németek, illetve magyarok vannak, és hamarosan visszatérhetünk haza. Istenem, milyen jó lenne!

(Leírja, hogy rossz álmok gyötrik. 17-én volt misén Kenyeriben, s az megnyugtatta, de hazafelé menet riadó volt, s a környéken 17 légvédelmi üteg lötte a repülőket. Kettőt le is lőttek, de nem ott estek le.)

December 18-án gyönyörű tiszta, napfényes időre ébredtünk. Fél 10-kor már riadó, és déli 12-ig vagy ezer gép húz el felettünk. A hevenyészett lég-

XVII. Vissza Kenyeribe

Reggel korán útnak indulunk vissza Győr felé. Autó autót ér. Nagy a sietés, száguldás, mondhatnám: halál előli menekülés. És szó szerint: Gönyű és Győr között az úttest mellett fekszik egy 14–16 év körüli lányka és kutyája kihült teteme. Még az este nem volt ott, határozottan tudom, mert gyalog mentem. Szegénykén átszaladt valamely rohanó autót, mellkasát és arcát roncsolva szét. Hú kutyája (fekete puli) mellette hever az országúton. Szegény leány! Nem kell már félnie sem az ellenségtől, sem a riadótól, sem a meneküléstől! Azóta is előttem lebeg a kép, és elgondolom: Istenem, nem jobb-e már neki, mint nekünk, fagyoskodó, keserű kenyéren élő menekülteknek?! De az élet robot tovább. Meg sem állnak bombázás, Enese viszont romokban, szerencsére csak öt halott. Este Szilsárcányon találunk szállást Nagy Ferencnél, ami újra hazagondolásra készíteti, ugyanis apósát is, sógorát is így hívják.) Mintha hazaértem volna apósomhoz. Azután a hamar barátkozó gyermekhad és a karácsonyvárás szent békét és boldogságot adtak legalább erre az egy estére.

Másnap, 24-én, vasárnap, karácsony böjtjének reggelén zúmarás, csípős hidegben indulunk tovább kétségek között, vajon befogadnak-e újra Tóth Dénes bácsiék. Ha nem, hova megyünk tovább? Délután 2 órakor robogunk be elhagyott vándorhelyünkre, Királykút majorba. Elfogadtak! Kaptunk egy külön szobát, lepakoltunk, és szomorú szívvel mondtunk le a karácsonyi örömről. Át voltunk fázva, lelkileg összetörve, reményt veszítve ültünk hallgatagon. (Újra hazagondol, feleségére, fiára, Handákékra, Giziékre.)

(Folytatjuk)